

A bírósági végrehajtás foganatosítása során felmerülő költségek

I. BEVEZETÉS

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a főként járásbíróóságokra telepített végrehajtási nemperes eljárásban a bíróságok eltérő módon értelmezik és alkalmazzák a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok végrehajtási költségekkel kapcsolatos rendelkezéseit, ezért a felszámítható költségek jogszerűségének megítélésében a bírósági gyakorlat nem kiforrott.

A jogbiztonság és a kiszámíthatóság elvét szem előtt tartva a végrehajtási költségek mértéke sem elhanyagolható szempont. A rendkívül magas végrehajtási költségek miatt még a fizetési hajlandósággal rendelkező adós sem biztos, hogy a teljes tartozást meg tudja fizetni, sőt inkább érdekelt lesz a vagyon elvonásában, mintsem hogy a fennálló tartozását a végrehajtási költségekkel jelentősen megnövelten megfizesse. Ugyanakkor, ha a végrehajtási rendszer gyenge és könnyen kijátszható, ez óhatatlanul a bírósági határozatok lebecsüléséhez, a jogtudat romlásához és a jogállamiság sérelméhez vezet.^[1]

A tanulmány a végrehajtási eljárás költségstruktúrájának rövid áttekintése után kizárólag a végrehajtási eljárás foganatosítása során felmerülő költségekre szűkíti az elemzést, ismertetve a vonatkozó hatályos jogszabályokat, a – néha korántsem egységes – bírósági gyakorlatot, valamint a felvetett kérdések lehetséges megoldási javaslatait.

II. A VÉGREHAJTÁSI ELJÁRÁS KÖLTSÉGSTRUKTÚRÁJA

A bírósági végrehajtás olyan nemperes eljárás, amelynek során a bíróság, illetve a végrehajtásra felhatalmazott szerv kényszerítő erővel juttatja érvényre a kötelezettség teljesítésére vagy biztosítására irányuló

[1] A 46/1991. (IX. 10.) AB határozat a végrehajtási jogot érintő olyan elveket fogalmazott meg, melyek – álláspontom szerint – ma is irányadóak és követendők. Az Alaptörvény 2012. január 1-jei hatálybalépését követően nem született a témát érintő határozat.

szankciót. A társadalomnak fontos érdeke fűződik ugyanis ahhoz, hogy a jogsértés helyreállítása intézményesen biztosított legyen. Az Alkotmánybíróság a 46/1991. (IX. 10.) AB határozatában ezt a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos értéknek minősítette, rámutatva arra is, hogy a végrehajtási eljárásban már nem a mindenkit megillető alkotmányos személyi jogokat kell elvontan védeni, hanem az „ártatlanságában” a megelőző eljárás során megcáfolt jogsértővel szemben kell konkrét törvényes kényszerítő eszközöket alkalmazni.^[2]

Az önkéntes teljesítés elmaradása esetén igénybe vehető állami kényszer alkalmazásának azonban költségei vannak. A végrehajtási eljárás során ugyanis különböző költségek merülnek fel, illetve – az eljárás jellegéből adódóan – merülhetnek fel, melyek két fő csoportba sorolhatók: végrehajtás elrendelésével és foganatosításával kapcsolatos költségek. A végrehajtási költségek szabályozása rendkívül összetett: a végrehajtás során felmerülő számos költségre (ld. közjegyzői, végrehajtói, ügyvédi díj stb.) külön jogszabály vonatkozik, mindemellett egyes költségek (pl. a végrehajtó díja) több tételből állnak. A végrehajtható okiratba foglalt követelés behajtásához – a végrehajtási eljárás megindításától kezdve az eljárás befejezéséig – tehát számos költség társul.

A költségviselés általános szabálya szerint a végrehajtási eljárás során felmerült valamennyi költséget a végrehajtást kérő előlegezi és – néhány kivételtől eltekintve – az adós viseli.^[3] E főszabály arra az esetre irányadó, amikor a végrehajtás elrendelése folytán az adós állami kényszer igénybe vételével végrehajtási cselekmények foganatosítása során rendezi a tartozását. A költségviselés általános szabálya akkor is érvényes, amikor az adóst költségmentesség, illetékmentesség vagy illetékfeljegyzési jog illeti meg, az említett kedvezmények ugyanis a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 86. § (2) bekezdése értelmében a végrehajtási költségek megtérítésének kötelezettsége alól nem mentesítik az adóst. Ebből következően az adós köteles megfizetni a végrehajtás során – a megelőlegezett és a ténylegesen felmerült költségekről – vezetett költségjegyzék alapján az abban foglalt költségeket.

A főszabály alól a törvény két irányban tesz kivételt: egyrészt vannak olyan költségek, amelyeket – a Vht. kifejezett rendelkezése értelmében – a végrehajtást kérőnek kell viselnie,^[4] másrészt bizonyos költségek nem háríthatók át a másik félre.

III. A VÉGREHAJTÁS FOGANATOSÍTÁSA SORÁN FELMERÜLŐ KÖLTSÉGEK

A végrehajtási eljárás két fő szakaszra, végrehajtás elrendelésére és foganatosítására tagolódik és ez a felosztás irányadó a végrehajtási költségek csoportosítására is. A tanulmány azonban kizárólag a végrehajtás foganatosítása során

[2] 46/1991. (IX. 10.) AB határozat.

[3] 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról (Vht.) 34. § (1) bek.

[4] Vht. 40. § (2) bek., 41. § (3) bek., 55. § (2) bek., 56. § (1) bek., 201. § (1)-(2) bek.

felszámítható költségek áttekintésével foglalkozik, a végrehajtás megindításával járó költségek, valamint a végrehajtási eljárásban közreműködő jogi képviselő díjazására vonatkozó szabályok ismertetése nem tárgya az elemzésnek.

A végrehajtási eljárás második szakaszában felmerülő költségek jellege és összetétele is különböző. Végrehajtás foganatosítása során jelentkező költség többek között a végrehajtó helyszíni eljárásával, az adós lakásának felnyitásával, a közreműködő tanú díjazásával, a lefoglalt vagyontárgy elszállításával és tárolásával, a zárgondnok tevékenységével kapcsolatos költség, a végrehajtás során befolyt összeg kifizetéséhez szükséges átváltás költsége, de ebbe a körbe tartozik – az alábbiak során részletesen tárgyalt – a végrehajtót megillető díj is.

Számos, a végrehajtás foganatosítása során előterjesztett végrehajtási kifogás a végrehajtó díjfelszámításával kapcsolatos, mivel azt érthetetlennek, követhetetlennek, a felszámított költséget pedig méltánytalanul soknak és indokolatlannak találják. Kétségtelen, hogy a végrehajtással összefüggésben felmerülő költségelemek sokrétűek, a végrehajtót megillető díj is több tételből (munkadíj, készkiadás, behajtási jutalék) áll, ezért az valóban nehezen követhető. A díjszámítás ugyanakkor a díjrendeletben meghatározottak alapján, hitelesített és a jogszabályokban foglaltak szerint matematikai módszerekkel képzett algoritmusok alapján működő számítógépes programok segítségével történik. A számítógépes programokba manuálisan csak a tartozás összegét (a tőkét- és annak járulékait) lehet felvezetni, a végrehajtást kérőnek, a végrehajtónak, és a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamarának (a továbbiakban: Kamara) járó összegeket a program számítja ki, és részletezi. A számítógépes programok segítségével kiszámított költségek (munkadíj, költségterítés, behajtási jutalék) összegéről pedig tájékoztatni kell a feleket.

Mindezek ellenére gyakori, hogy a felek már a végrehajtói díj várható összegéről történő tudomásszerzést követően kifogással élnek. Ugyanakkor az eljárás kezdetén készült költségfelhívásra szolgáló jegyzőkönyv, illetve az adósi tartozás-kimutatás tulajdonképpen tájékoztató jellegű, ekkor még a végrehajtó csupán megbecsülni tudja a várhatóan felmerülő készkiadásait, a behajtási jutaléokra való jogosultsága pedig az ügy kimenetelétől függ, így az az eljárás kezdetén még csak előzetes kalkuláció. Mindezek alapján méltánytalan lenne a végrehajtóval szemben, ha már az eljárás kezdetén pontosan meg kellene határoznia a végrehajtási eljárás során felmerülő költségeit, mivel ekkor még nincs abban a helyzetben, hogy tudja, az eljárás néhány hónap alatt befejeződik, avagy évekig elhúzódik. Ahogyan nem tudhatja azt sem, hogy a végrehajtás során milyen eljárási cselekményekre kerül majd sor, kell-e helyszíni eljárási cselekményeket végezni, mekkora lesz a postaköltség stb. A végrehajtási eljárás természetéből következően a végrehajtás kezdetén tehát nincs lehetőség az eljárás során felmerülő költségek pontos meghatározására, mert azt számos körülmény befolyásolja.^[5]

[5] 876/D/2004. AB határozat.

1. A bírósági végrehajtói díjszabás

a) Az eljárás kezdetén megfizetendő költség

A végrehajtás foganatosítása az állami kényszer tényleges alkalmazása: a pénzkövetelés behajtása és a meghatározott cselekmény kikényszerítése. A végrehajtás foganatosítása a végrehajtó hatáskörébe tartozik, aki végrehajtási cselekményt csak az előzetesen kalkulált költségeinek megfizetése után foganatosít. A végrehajtást kérő költségelőlegzését a Vht. 34. § (1) bekezdése, valamint – ezzel összhangban – a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet (a továbbiakban: Dsz.) 1. § (2) bekezdése írja elő, az eljárás kezdetén megfizetendő költségekre vonatkozó részletszabályokat pedig a Dsz. 17. §-a tartalmazza.

A részletszabályok ismertetése előtt fontos kiemelni, hogy az eljárás kezdetén bekért összeg csak a munkadíj és költségátalány egy részét képezi, hiszen a jogszabály úgy fogalmaz, hogy „munkadíj és költségátalány részeként”. A korábbi szabályozás alapján a végrehajtást kérő előleget fizetett, amely a munkadíjnak és a költségátalánynak felelt meg. Hanzó Gabriella a Dsz. 17. §-ának értelmezését taglaló munkájában felhívta a figyelmet arra, hogy a 43/2003. (XII. 20.) IM rendelettel beiktatott módosítást követően az eljárás kezdetén befizetett összeg többé nem kezelhető „előlegként”. Ebből következően téves az a végrehajtást kérői érvelés, amely szerint a végrehajtó az eljárás befejezésekor – így az ügyviteli befejezéskor is – kiállított díjjegyzék alapján nem hívhatja fel a végrehajtást kérőt az addigi költségek megfizetésére. E körben kiemelte, hogy a végrehajtási eljárás nem a végrehajtó, hanem a végrehajtást kérő költségkockázatára indul meg, hiszen a végrehajtás kezdeményezése nem kötelező, ellenben a végrehajtónak kötelessége az eljárás lefolytatása. A tanulmány kitért arra is, hogy a bírói gyakorlat korábban nem tett különbséget a végrehajtási eljárás érdemi és ügyviteli befejezése között; utóbbit (vagyis a szünetelő ügyeket) ugyanúgy tekintette, mint a befejezett, azaz megszűnt ügyeket annak ellenére, hogy az eljárás ügyviteli befejezése (pl. szünetelés) nem jelenti az eljárás megszűnését. A szünetelést követően ugyanis a végrehajtás a törvényi feltételek megléte – az adós lefoglalható értékesíthető vagyontárgyának bejelentése – esetén folytatódhat. Ezáltal az előlegezett költség az adóstól behajtásra kerülhet és megtérülhet a végrehajtást kérő részére, ezért a végrehajtást kérőnek fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy a végrehajtóval együttműködjön.^[6]

Gyakori tehát, hogy az eljárás kezdetén megfizetett költség nem fedezi a végrehajtás foganatosítása során ténylegesen felmerült végrehajtási költségeket, ezért a végrehajtó a behajthatatlanság miatti szünetelésről díjjegyzéket állít ki, és az abban foglalt többletköltségei megfizetésére hívja fel a végrehajtást kérőt.

[6] Hanzó Gabriella: A végrehajtási költségek előlegezésének jogértelmezése. (Elérhető: [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hanzo_gabriella__a_vegrehajatasi_koltsegek_elolegezesenek_jogertelmezese\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hanzo_gabriella__a_vegrehajatasi_koltsegek_elolegezesenek_jogertelmezese[jogi_forum].pdf). Letöltés ideje: 2013.10.08.)

Számos végrehajtási kifogást a fenti okra visszavezethetően terjesztettek elő a végrehajtást kérők, a kifogások elbírálása során azonban más-más döntések születtek, mivel a bírósági gyakorlat nem volt egységes abban a kérdésben, hogy a végrehajtási eljárás ügyviteli befejezése esetén a végrehajtást kérő az eljárás kezdetén megfizetett költségen felül kötelezhető-e további előlegezésre, mégpedig a végrehajtó munkadíja és költsége teljes összegének a megfizetésére.^[7]

A visszatérő problémaként jelentkező költségfelhívás kérdésére a Dsz.-t módosító 6/2013. (V. 30.) KIM rendelet (a továbbiakban: Módr.) adott választ, amikor a Dsz. 17/B. §-ába foglaltan a végrehajtást kérő kötelezettségévé tette a már előlegezett költségek és a díjjegyzékbe foglalt költségek közötti különbözet megfizetését. A hivatkozott rendelkezés értelmében, ha a) a végrehajtás érdemi befejezéséig vagy a meghatározott cselekmény foganatosítását követően a végrehajtót megillető díjak, vagy b) lefoglalható vagyontárgy hiányában, illetve értékesítésének sikertelensége miatt szünetelő eljárás során az 1. § (2) bekezdés szerint a végrehajtást kérő által előlegezendő költségtérítés és munkadíj összege nem térült meg, az előlegezendő költségnek a 17. § és a 17/A. § szerint korábban már megfizetett összegeket követően fennmaradt részét az előlegezésre köteles végrehajtást kérőnek az eljárás befejezésekor készített díjjegyzék alapján kell megfizetnie a végrehajtó részére.

Áttérve a részletszabályok ismertetésére, a Dsz. 17. § (1)-(2) bekezdése értelmében a végrehajtót az eljárása kezdetén – a Vht. 4. §-a és 225. §-ának (3) bekezdése, valamint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 158. § (3) bekezdése alapján átvett ügyek kivételével – a munkadíj és a költségátalány részeként ügynként „előleg” illeti meg, melyhez hozzászámíthatja a várhatóan felmerülő készkiadásainak összegét is.

A Dsz. 17. § (1) bekezdésének a-d) pontja külön nevesítve meghatározza a pénzkövetelés behajtására, a tartásdíj, munkabér és kártérítési összeg behajtására, a biztosítási intézkedés végrehajtására és a meghatározott cselekmény végrehajtására, valamint az ideiglenes intézkedés foganatosítására tekintettel felszámítható összeget, amely az első három esetben a munkadíjhoz, illetve a költségátalányhoz igazodik, meghatározott cselekmény végrehajtása esetén pedig tételesen meghatározott. A biztosítási intézkedés kivételével – ahol a végrehajtót a teljes munkadíj és költségátalány megilleti – a rendelet meghatározza az így bekérhető összeg minimumát és maximumát is, biztosítva ezzel a végrehajtást kérő részére az előreláthatóságot.

A készkiadás összege azonban az eljárás kezdetén nem határozható meg pontosan, az ugyanis a végrehajtás során foganatosított eljárási cselekmények függvényében változhat. Ebből következően az eljárás kezdetén bekért összeg nagy valószínűséggel eltér majd az eljárás – érdemi vagy ügyviteli – befejezésekor

[7] Kúria Polgári Kollégium 2012.EI.II.JE/P.1/4. számú kollégiumvezetőknél címzett körlevele. Célja a kollégiumvezető irányítása alá tartozó bíróságok gyakorlatának megismerése és összefoglalása.

meghatározott költségtől. A végrehajtó a különbözettel a díjjegyzék kiállításakor számol el.

A végrehajtó az ügy iratainak megérkezése után 8 napon belül, soron kívüli ügyben 3 napon belül – kivéve, ha a végrehajtható okiratot a kiállítójának meg kell küldeni – köteles a végrehajtást kérőt felhívni a jegyzőkönyvben foglalt költségek megfizetésére. A költségfelhívásra szolgáló jegyzőkönyv az általános tartalmi elemeken túl tartalmazza a költség összegét munkadíj, költségátalány és készkiadás szerinti bontásban, valamint a költség megfizetésének módját.^[8]

A végrehajtó a költségfelhívásra szolgáló jegyzőkönyvben többek között tájékoztatja a végrehajtást kérőt arról, hogy – a gyermektartásdíj behajtása iránti ügyek kivételével – a végrehajtás foganatosítása a költség befizetését követően veszi kezdetét. A tájékoztatás kiterjed arra is, hogy amennyiben a befizetés a jegyzőkönyvben megjelölt határidőben nem történik meg, ettől az időponttól a végrehajtás szünetel, illetve egy év elteltével megszűnik.^[9] A végrehajtási eljárás ilyen módon történő megszűnése azonban nem eredményezi a követelés megszűnését, ezért a végrehajtási lapot ismételt kérelemre – egyéb akadály hiányában – ki kell állítani. Ebben az esetben a végrehajtás elrendelése nem tagadható meg arra hivatkozással, hogy minden ügyben egy végrehajtási lapot kell kiállítani, mivel ez a szabály az esetleges többes végrehajtás elkerülését célozza, ami a végrehajtási törvény erejénél fogva bekövetkezett megszűnés folytán nyilvánvalóan nem áll fenn.^[10]

b) Költségfelhívás a szünetelést követően újraindult eljárások esetén

Nem kiforrott a bírósági gyakorlat a szünetelést követően újraindult eljárások esetén történő költségfelhívás kapcsán sem. A végrehajtási eljárásra vonatkozó más jogszabályok összevetéséből megválaszolható kérdésben kétféle álláspont és gyakorlat alakult ki.

Az egyik álláspont szerint a szünetelést követően újraindult eljárásban a végrehajtót költségátalány és készkiadás illeti meg figyelemmel arra, hogy ügyviteli szempontból új eljárás kezdődik. A Győri Törvényszék álláspontja szerint a Dsz. 16. § (3) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy ha a végrehajtási eljárás szünetelését követően az eljárást folytatni kell, a végrehajtót az (1) bekezdés szerinti költségátalány ismételten megilleti. A bíróság a készkiadások előlegezésével kapcsolatban arra az álláspontra jutott, hogy a Dsz. 17. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezésből nem következik az, hogy „az eljárás kezdete” alatt csak a szűken vett eljárás kezdetét, vagyis a végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megkezdését érti a jogalkotó. Ezt a jogi érvelést támasztja alá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15/E. § (9) bekezdése is, amely ugyan az állam által

[8] 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet a bírósági végrehajtói díjszabásról (Dsz.) 17. § (7)-(8) bek.

[9] Dsz. 17. § (8) bek. g) pont.

[10] BDT.2012.2628.

előlegezett költségmentes eljárásra irányadó rendelkezéseket rögzíti, de ezen jogszabályhely rendelkezik a végrehajtási ügy újraindulását követően felmerült készkiadások kifizetéséről is. Ebből pedig a bíróság álláspontja szerint az következik, hogy az „eljárás kezdete” alatt a végrehajtási cselekmények megkezdése előtti szakasz értendő, ezért a szünetelő végrehajtás folytatása esetére – a végrehajtási cselekmények ismételt fogatosítása előtt – is jogszerűen hívhatja fel a végrehajtó a végrehajtást kérőt készkiadásai előlegezésére.^[11]

Az ezzel ellentétes álláspont képviselői szerint a Dsz. 16. § (3) bekezdéséből további jogszabályi rendelkezés hiányában nem következik, hogy a végrehajtást kérő az eljárás újraindulása esetén előlegezni köteles a költségátalányt. Az eljárás folytatása nem tehető attól függővé, hogy a végrehajtást kérő további költséget előlegez-e, mivel az eljárás kezdetén megfizette a végrehajtó által meghatározott költségelőleget.^[12]

Véleményem szerint a Dsz. 16. § (3) bekezdésének kifejezett rendelkezése hiányában is levezethető a szünetelést követően újrainduló eljárásokban a költségátalány megfizetésére kötelezett személye. A Vht. 34. § (1) bekezdése ugyanis alapvetésként rögzíti a végrehajtást kérő előlegezési, és az adós viselési kötelezettségét. Az előlegezés értelméből következően a végrehajtást kérő köteles megfizetni a költségátalányt, ami továbbra is előlegezésnek minősül, mivel a végrehajtást kérő az adós helyett előlegezi meg a végrehajtó költségét és azt majd behajtás esetén az adós viseli.

c) Megoldási javaslatok az eleve fedezetlen követelések behajtása iránti eljárások kezdeményezésének elkerülésére

Gyakori probléma, hogy a végrehajtást kérő a készkiadások Dsz. 17. §-a szerinti megfizetését követően szembesül azzal, hogy a végrehajtási eljárás fogatosítása során további készkiadás előlegezése szükséges, miközben nincs lehetősége előzetesen felmérni a követelése megtérülésének esélyeit. Az esetek többségében ugyanis az adós jövedelmi-vagyoni helyzetére vonatkozó adatok csak a végrehajtási cselekmények eredményeként válnak ismertté. Az eleve fedezetlen követelések behajtása iránti eljárások kezdeményezésének elkerülése érdekében az MKB Bank Zrt. javaslatot tett az előzetes bizonyítás intézményének ismételt bevezetésére, mely költségátalány mellett lehetővé tenné az adós vagyonának közhiteles nyilvántartások alapján történő felmérését. A hitelintézet álláspontja szerint a vagyonfelkutatás eredményeként kiállított végrehajtói tanúsítvány ismeretében elegendő lenne a végrehajtást a tényleges vagyonhoz igazodó korlátozott mértékben lefolytatni, míg a fedezetlen követelést behajthatatlanként leírni.^[13]

[11] Győri Törvényszék 1.Pkf.50.638/2012/4.

[12] Fővárosi Bíróság 45.Pkf.630/494/2012/2.

[13] Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentése az AJB-1876/2011. számú ügyben.

A vagyonfelkutatás azonban nem csak a közhiteles nyilvántartásokból (ingatlan-, gépjármű- és cégnyilvántartás, társadalombiztosítási- és adónyilvántartás) lekért adatok alapján történhet, az adós vagyoni helyzetére vonatkozó adatok ugyanis beszerezhetők közvetlenül az adóstól is, mint ahogy azt a nemzetközi példák is mutatják. Számos nemzeti jogrendszer (mint pl. a német, az osztrák, a dán, a spanyol, a portugál, a görög) felhatalmazza a végrehajtó szerveket arra, hogy közvetlenül az adóstól kérjenek információkat a vagyona vonatkozásán.^[14] Az adósnnyilatkozatra vagy a végrehajtást foganatosító bíróság előtt tanúvallomás formájában (Ausztria, Dánia, Spanyolország), vagy formanyomtatvány kitöltésével kerül sor (Németország, Svédország). Ez utóbbi esetben a nyilatkozatot nem bizonyítéknak, hanem a végrehajtó szervek által összegyűjtött tényeknek tekintik. A nemzetközi gyakorlat szerint a jogosult kezdeményezésére (kérelmére) beszerzendő vagyonnyilatkozatok egyik csoportja teljes körű vagyonfelfedésre,^[15] másik csoportja pedig a követelés kielégítésére elegendő értékű^[16] vagyon felfedésére kötelezi az adóst, meghatározva a nyilatkozat megtagadásának, illetve a valótlan adatok közlésének következményeit.^[17]

Az adósok vagyonának átláthatósága az Európai Unióban című Brüsszel 6.3.2008. COM (2008) 128. Zöld könyv (a továbbiakban: Zöld Könyv) a határon átnyúló adósságbehajtás megkönnyítése érdekében javaslatot tett az egységes európai vagyonnyilatkozat intézményének bevezetésére, mely az Európai Igazságügyi Térség területén fellelhető valamennyi vagyona felfedésére köteleznél az adóst. A Bizottság javaslata szerint az európai vagyonnyilatkozat technikai megvalósítását egy egységes formanyomtatvány szolgálná, melyet azonos feltételek, tartalmi és formai követelmények mellett, az arányosság elvének figyelembevételével a tagállam erre kijelölt illetékes hatósága előtt kell felvenni. Ennek következtében a hitelezők az Európai Igazságügyi Térségen belül azonos módon juthatnak hozzá az adós vagyona vonatkozó információkhoz, az adósok pedig azonos szintű védelemben részesülnének a belső piacon belül. Ezen felül csökkenne annak a veszélye, hogy mindig a legtöbb információhoz való hozzáférést biztosító tagállamban kezdeményezik a végrehajtási eljárásokat („*information shopping*”).^[18]

Király Lilla szerint „az egységes európai vagyonnyilatkozat közeljövőben történő bevezetése nem elérhetetlen cél. Az Európai Igazságügyi Térségen belül már kialakultak a tagállamok közötti együttműködés alapjai, amelyek megfelelő háttérrel biztosítanak az új intézmény bevezetéséhez”. Javaslata szerint a nyilatkozat felvételére – adminisztrációs kapacitása, valamint a már meglévő és

[14] Brüsszel 6.3.2008. COM (2008) 128 végleges Zöld Könyv.

[15] Németország, Görögország, Anglia.

[16] Spanyolország, Portugália.

[17] Brüsszel 6.3.2008. COM (2008) 128 végleges Zöld Könyv.

[18] Uo.

hatékonyan működő európai kapcsolattartási rendszere miatt – a legalkalmasabb hatóság a Nemzeti Adó- és Vámhivatal.^[19]

A magyar szabályozás jelenleg nem ismeri a vagyonyilatkozat intézményét, mint az adós vagyona feltérképezésének egyik eszközét. A végrehajtók körében végzett felmérés szerint azonban a törvényileg kötelező vagyonyilatkozat megkönnyítené a vagyonfelkutatást, de csak abban az esetben, ha a nyilatkozattétel megtagadása, illetve valótlan adatok szolgáltatása esetén lehetőség lenne rendbírság kiszabására, ezt követően pedig az eljárás akadályoztatása miatt büntetőjogi szankció alkalmazására.^[20]

2. A végrehajtó díjazása

A végrehajtót a tevékenységéért – a jogszabályba foglalt végrehajtói díjszabás szerint megállapított – díj és költségtérítés illeti meg.^[21] A végrehajtó díjazására vonatkozó részletszabályokat a díjrendelet tartalmazza, meghatározva a végrehajtót megillető költségelemeket (munkadíj, költségtérítés, behajtási jutalék) és azok mértékét. A hatályos szabályozás a követelés nagyságához igazodik és általánnyellegénél fogva nem minden esetben függ az ügyben elvégzett munka mértékétől.

a) A végrehajtó munkadíja és költségtérítése

i) A végrehajtó munkadíja – a munkadíj számítás

Amint már utaltam rá, a végrehajtó díjának egyik eleme a munkadíj, amely az elvégzett munka ellenértéke. A munkadíjat minden végrehajtási ügyben – ideértve az egyetemlegesen felelős adósok ellen vezetett végrehajtási eljárásokat is – külön kell megállapítani.^[22] Minden végrehajtási ügyben végrehajtási cselekmények sokaságát kell elvégezni – az ügy iktatásán keresztül a végrehajtható okirat kézbesítésén át, a helyszíni eljárási kényszercselekményeken, a vagyonfelkutatáson, a foglaláson és az értékesítésen keresztül az eljárás befejezéséig – annak megállapítása érdekében, hogy az adósnak van-e végrehajtás alá vonható vagyona.

A végrehajtási eljárás kiindulópontja az adós pénzügyi helyzetének felkutatása, ezért a végrehajtó az eljárás eredményes lefolytatása érdekében szükség esetén beszerzi az adós jövedelmére és a végrehajtás alá vonható vagyontárgyaira (ingó, ingatlan vagyon, fizetési számla, betét, értékpapír, gazdasági társaságban való érdekelttség stb.) vonatkozó adatokat. A végrehajtó a vagyonfelkutatás

[19] Király, 2013, 14.

[20] Uo. 43.

[21] Vht. 254. § (1) bek.

[22] Dsz. 5. § (1) bek.

során megkeresheti az adószáma és vagyonára vonatkozó adatokat kezelő hatóságokat, szervezeteket (mint pl. az egészségbiztosítási szervet, az adóhatóságot, a cégbíróságot, a pénzforgalmi szolgáltatókat stb.), illetve egyre több nyilvánosságba megkeresés kiadása nélkül, elektronikus úton közvetlenül is betekintethet.^[23] A végrehajtás eredményessége azonban nem minden esetben garantált, a munkadíj ezért alapvetően megbízási díj jellegű tétel és nem eredményfüggő.

A díjrendelet II. fejezetében foglaltak értelmében a munkadíj pénzkövetelés végrehajtása esetén a végrehajtási ügyértékhez, meghatározott cselekmény végrehajtása esetén az eljárásra fordított időhöz, míg kézbesítési eljárás esetén az elvégzett eljárási cselekményhez (egyszerű vagy különleges kézbesítés) igazodik. A végrehajtási ügyértékhez igazodó munkadíjat a Dsz. 8. § (1) bekezdése sávosan regresszíven határozza meg, az egyéb ügyértékhez igazodó munkadíjakat pedig a 8. § (3)-(6) bekezdései részletezik. Meghatározott cselekmény végrehajtása vagy zárlat foganatosítása esetén a végrehajtó munkadíját az eljárásra fordított idő alapján kell megállapítani, melynek összegét a Dsz. 10. §-a minden megkezdett óra után 4.000 Ft-ban határozza meg.

A díjrendelet az ügyérték szerint számított munkadíjnál nem utal a kifejtett munkával arányos díjazásra, kizárólag az ügyértékhez igazodó számítást részletezi annak ellenére, hogy a jogszabály kimondja: a végrehajtót munkadíj az elvégzett munkáért illeti meg. Álláspontom szerint a Vht. 254. § (3) bekezdése nem ad egyértelmű eligazítást arra nézve, hogy a munkadíj számítási módok együttesen is alkalmazhatóak-e, azaz pénzkövetelés végrehajtása esetén lehetőség van-e a felszámítható munkadíj elvégzett munkával való arányosítására is, vagy kizárólag az ügyértékhez igazodó számításnak van helye.

A BDT.2010.2190 számon közzétett eseti döntés indokolása szerint a Vht. 254. § (3) bekezdéséből következően a végrehajtó díjazása során figyelemmel kell lenni azokra a szempontokra, amelyeket az állandó bírósági gyakorlat a nagy perértékű ügyekben az ügyvédi munkadíjak tekintetében már kialakított és egységesen követ, vagyis a végrehajtó munkadíjának megállapítása során nemcsak a végrehajtandó összeg nagyságát, hanem az elvégzett munka mennyiségét is figyelembe kell venni. A döntés alapjául szolgáló közel 300 millió Ft ügyértékű végrehajtási ügyben a végrehajtó a végrehajtás megkezdését követően az adós tulajdonát képező ingatlanokra vonatkozó végrehajtási jog bejegyeztetésén túlmenően egyéb végrehajtási cselekményt nem foganatosított. Az elsőfokú bíróság a végrehajtás megszüntetését követően a végrehajtói díjjegyzékben feltüntetett 2.198.308 Ft végrehajtási költség megfizetésére kötelezte a végrehajtást kérőt, aki a végzéssel szemben fellebbezéssel élt. Fellebbezésében elsődlegesen^[24] a végrehajtó részére megállapított végrehajtási költség alóli mentesítését, illetőleg másodlagos kérelemként a végrehajtási költségnek az elvégzett

[23] Vht. 47. §.

[24] Megjegyzés: a másodfokú bíróság a végrehajtást kérő elsődleges kérelmét nem találta alaposnak, mivel a végrehajtó az eljárás során végrehajtási cselekményt foganatosított.

munkával arányos mértékű megállapítását kérte. Álláspontja szerint a jelentős összegű végrehajtási ügyérték ellenére a végrehajtó által elvégzett munka mennyisége nem áll arányban a végrehajtó által megállapított díj mértékével. E körben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Kvf.II.28.765/1996/6. számú eseti döntésére, melyben a bíróság a nagy perértékű ügyekben a kiindulási alapot képező perérték nagysága mellett korrekciós tényezőként figyelembe vette a ténylegesen elvégzett munka mértékét. Megítélése szerint a bíróságnak azt is szem előtt kell tartania, hogy a kirívóan magas összegű, a kifejtett munkavégzéssel arányban nem álló mértékű perköltség sértheti a társadalom értékítéletét, ezért a nagy perértékű ügyekben „tartózkodni kell a közfelfogás számára elfogadhatatlanul magas összegű perköltség, illetve végrehajtási költség megítéléséről”. Míg a fellebbezéssel támadott elsőfokú határozat indokolása szerint a bíróság nem mérlegelheti, hogy az elvégzett végrehajtási cselekményekkel arányban áll-e a felszámított munkadíj, addig a másodfokú határozat az elvégzett végrehajtási cselekményekhez arányosította a végrehajtónak fizetendő munkadíj és költség összegét. Indokolásában kifejtette, hogy a végrehajtó részére megállapítandó munkadíj mértéke körében figyelemmel kell lenni arra is, hogy az elvégzett cselekmények sem jelentős költségeket, sem jelentős munkamennyiséget nem igényeltek a végrehajtó részéről.

Álláspontom szerint a hatályos szabályozásból nem következik egyértelműen, hogy a pénzkövetelés végrehajtása esetén lehetőség van a munkadíj elvégzett munkával való arányosítására. Ugyanakkor az ilyen és ehhez hasonló esetekben méltánytalan kizárólag az ügyértékhez igazodó, az elvégzett munkával arányban nem álló munkadíj számítás, amely tovább növeli a végrehajtókkal szembeni ellenszenvet. Megítélésem szerint a helyes megoldás ebben a kérdésben a jogbiztonság követelményének megfelelő szabályozás lenne. Amennyiben a jogalkotó célja a Vht. 254. § (3) bekezdésének jogszabályba iktatásával az arányosítás lehetőségének biztosítása volt, ennek a részletszabályokat rögzítő díjrendeletben is meg kellett volna jelennie.

A Dsz. munkadíj számítását érintő módosítása a fent említett problémafelvetést nem oldotta meg, viszont racionalizálta azt a korábbi szabályozást, amely lehetővé tette, hogy az egyetemleges adósok ellen egyidejűleg indított, ugyanazon végrehajtó által foganatosított végrehajtási ügyekben a végrehajtó ugyanazon összeg után adósonként számítsa fel a munkadíját. A módosítást követően a Dsz. 8. § (6) bekezdése az egyetemlegesen kötelezett adósok ellen egyidejűleg kért, ugyanazon végrehajtó által foganatosított végrehajtási ügyekben, valamint az egyetemlegesen felelős adóstárs elleni, a Vht. 32. § (3) bekezdése alapján foganatosított végrehajtási ügyben a végrehajtó munkadíját az ügyérték alapján felszámítható munkadíj 50%-ában határozta meg.

Ugyanezen szakasz rendezte az eddigi szabályozás azon anomáliáját is, hogy - az önálló ügyszám alatt kezelt - a zálogjogosult bekapcsolódása okán keletkező új ügyben a végrehajtók annak ellenére számítottak fel teljes munkadíjat, költségigényt és jutalékot, hogy lényegében egyetlen végrehajtási cselekmény,

az adós tulajdonában álló vagyontárgy értékesítése útján került sor a zálogjogosult és a végrehajtást kérő követelésének kielégítésére. A módosítás következtében a kizárólag zálogjog érvényesítésére irányuló végrehajtási ügyekben – a zálogtárgy egyszerűsített végrehajtását célzó végrehajtói feladatokat kivéve – a végrehajtó munkadíja az ügyérték alapján felszámítható munkadíj 50%-a.^[25]

A végrehajtó a végrehajtási ügyértékhez, illetőleg az eljárásra fordított időhöz igazodó munkadíjon felül ún. egyéb munkadíjat számíthat fel, amennyiben a székhelyén kívül foganatosít végrehajtási cselekményt, illetve, ha személyes kézbesítést végez. A Módr. értelmében a végrehajtó a végrehajtási ügyértékhez igazodó munkadíjon felül egyéb munkadíjként – a 20/B. §-ban foglalt ügyek kivételével – ügynként 6.000 Ft összegű munkadíjra is jogosult a hivatali helyiségén kívüli, de a székhelyén tartott helyszíni eljárási cselekmény lefolytatása esetén.^[26] Ez a megfogalmazás azonban vitára adhat okot, figyelemmel arra, hogy a végrehajtó székhelyén kívül foganatosított cselekmények munkadíja óránkénti elszámolásából következően annak felszámítására ügynként több alkalommal sor kerülhet, míg a végrehajtó irodáján kívüli, azonban székhelyével azonos településen végzett eljárási cselekmény ügynként csupán egy alkalommal jelenthet a végrehajtó számára többletbevételt. Ugyanakkor egy adott ügyben többször válhat szükségessé a végrehajtó helyszíni eljárása, például ingófogalás végett, az ingatlan értékesítését követően a lakás elhagyásának kikényszerítése érdekében, vagy egyéb okból. Amennyiben a jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a végrehajtó ügynként e jogcímen legfeljebb 6.000 Ft-ot számíthat fel, arra a módosító rendelkezésnek konkrétan kellett volna utalnia.^[27]

ii) A lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés szankciója

Az elmúlt években több kritika érte a hatályos végrehajtási törvényt, illetve annak a végrehajtási költségeket érintő rendelkezéseit, valamint a végrehajtók jogszabálysértéseinek, mulasztásainak orvoslására szolgáló eszközök súlytalanságát. Ez utóbbi igényt hivatott orvosolni az a rendelkezés, amely a lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés vagy intézkedés elmulasztása esetén a bíróság kötelezettségévé tette a végrehajtó munkadíjának csökkentését.

A munkadíj csökkentésre vonatkozó részletszabályokat a Vht. 217/B. §-a tartalmazza, megállapítva a munkadíj csökkentés alkalmazási körét, valamint a csökkentés mértékét. A hivatkozott paragrafus ugyanakkor nem határozta meg, hogy a végrehajtó munkadíját a sérelmezett intézkedés meghozatala, a kifogás

[25] Gaiderné dr. Hartmann Tímea: A végrehajtási eljárás a költségek tükrében. (Elérhető: [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gaiderne_hartmann_timea__a_vegrehajitasi_eljaras_a_koltsegek_tukreben\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gaiderne_hartmann_timea__a_vegrehajitasi_eljaras_a_koltsegek_tukreben[jogi_forum].pdf). Letöltés ideje: 2013.08.18.)

[26] Dsz. 11. §, 11/B. §.

[27] Gaiderné dr. Hartmann Tímea: A végrehajtási eljárás a költségek tükrében. (Elérhető: [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gaiderne_hartmann_timea__a_vegrehajitasi_eljaras_a_koltsegek_tukreben\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gaiderne_hartmann_timea__a_vegrehajitasi_eljaras_a_koltsegek_tukreben[jogi_forum].pdf). Letöltés ideje: 2013.08.18.)

előterjesztése, avagy a határozat meghozatala napján számított ügyérték alapján számítva kell-e csökkenteni. A felvetett kérdésre a díjrendelet végrehajtási ügyérték fogalmának módosítása adott választ. A hivatkozott módosítás értelmében végrehajtási ügyértékként a végrehajtható okirat végrehajtóhoz történő érkezésének napján fennálló forintban meghatározott összeget kell figyelembe venni, a főköveteléshez társuló járulékok időközbeni változásától függetlenül. Következésképpen a végrehajtási ügyérték a végrehajtható okirat végrehajtóhoz történő érkezése napján rögzül, így a késedelmes teljesítésből eredő hátraléknövekedés – külföldi pénznemben nyilvántartott tartozás esetén pedig az árfolyam-ingadozás – nem befolyásolja a munkadíj és a költségátalány összegét. A korábbi szabályozás alapján ugyanis a végrehajtási ügyérték az eljárás tartama függvényében – a követelt összeghez társuló járulékok (kamat) növekedése miatt – változott, ehhez igazodóan pedig a végrehajtó költségei – ideértve a munkadíját – is emelkedtek.

A Vht. 217/B. §-a nem tér ki arra sem, hogy a munkadíj csökkentés mértékét a Vht. 217/B. § (1) bekezdésében írt százalékos módon, vagy határozott összegben kell meghatározni. A Győri Törvényszék gyakorlatában mindkét számítási módra volt példa: a másodfokú bíróság az 1.Pkf.2/2012/50.667. számú határozatában azonban már arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem elegendő a végrehajtási kifogásnak helyt adó végzés rendelkező részében pusztán a Vht. 217/B. § (1) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezésről határozni, hanem a Vht. 217/B. § (3) bekezdése alapján a végrehajtót az (1) bekezdésben meghatározott összeg megfizetésére kell kötelezni, ezért az elsőfokú bíróságnak ki kell egészítenie a végzését a végrehajtói letéti számlára befizetendő határozott összeggel.

b) A költségtérítés szabályai

A díjrendelet III. fejezetében szabályozott költségtérítés a készkiadást és a költségátalányt foglalja magában. A készkiadásként felszámítható költségek körét a Dsz. 12-13. §-ai, míg a költségátalányra vonatkozó szabályokat a Dsz. 16. § határozza meg, illetve részletezi.

Amint már utaltam rá, a készkiadás összegét a végrehajtás kezdetén nem lehet pontosan meghatározni, mert azt számos körülmény befolyásolja. Ez azonban nem adhat alapot az aránytalan költség előlegezésére történő felhívásra. Erre hivatkozással a Győri Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság egy viszonylag csekély ügyértékű végrehajtási eljárás várható készkiadásainak körében megfelelő mértéktartásra szorította a végrehajtót. A fellebbezéssel támadott elsőfokú határozat a Dsz.-re utalva arra az álláspontra helyezkedett, hogy csak a rendeletben taxatív felsorolt esetekben számítható fel készkiadás, a Dsz. ugyanis az elszámolható költségek vonatkozásában nem példálózó, hanem kimerítő jellegű felsorolást ad. Mindezek alapján a jogszabályban felsorolt tételeken túlmenően a végrehajtó további költségeket nem állapíthat meg, így az egyéb költség körében felszámított megkeresések kiadásának díja

a postaköltségbe, míg az irodaműködtetéssel felmerülő költségek (informatikai háttér használata, adminisztrációs munkadíj, telefonköltség stb.) a költségátalányba tartoznak.

A másodfokú bíróság megítélése szerint az ismertetett ügyben kellő mérték-tartásra ad okot az is, hogy a végrehajtási eljárás menete előre teljes bizonyossággal nem prognosztizálható, illetve tetten érhető az egyéb költségek és a költségátalány rendeltetése közötti átfedés is. A fellebbezésben hivatkozott végrehajtási ügyérték és a felmerült költségek közötti korreláció viszonylagossága ugyanakkor nem képezheti a végrehajtást kérő előlegezésre kötelezése körében annak indokát, hogy az – a végrehajtást kérőre méltánytalanul – a felmerülhető teljes költségek megelőlegezésébe torkolljon.^[28]

A hivatkozott másodfokú határozat nem tért ki a készkiadások körének meghatározására, álláspontom szerint azonban a Dsz. a készkiadásként elszámolható költségek vonatkozásában – ellentétben az elsőfokú bíróság által hivatkozottakkal – nem taxatív, hanem példálózó jellegű felsorolást ad, mivel a Dsz. 13. § e) pontja alapján az a-d) pontban felsoroltakon túl a végrehajtás foganatosításával felmerült más költség (tolmácsdíj, postaköltség stb.) is felszámolható készkiadásként.

A Dsz. 17/A. § (1) bekezdése értelmében a várható készkiadások 17. § szerinti megfizetését követően további készkiadás előlegezésére az eljárás folyamán – annak felmerülésekor – akkor kerülhet sor, ha azt a Vht. kifejezetten előírja vagy a nem előlegezett költségek összege az 5.000 Ft-ot meghaladja.

A végrehajtót a készkiadáson felül – a végrehajtói munka ellátásához szükséges infrastruktúra fenntartására – a munkadíj 50 %-a költségátalányként illeti meg, amely a szünetelést követően újraindult eljárásokban – a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló 2011. évi CLXX. törvény (a továbbiakban: NET tv.) 16. §-a alapján folytatódó eljárások kivételével – ismételten jár.^[29]

A kézbesítés végrehajtására eltérő szabályok vonatkoznak: a kézbesítés foganatosításával kapcsolatban ugyanis készkiadás nem számolható fel, költségátalány pedig csak különleges kézbesítés végrehajtása során illeti meg a végrehajtót.

c) A behajtási jutalék

Fontos ismételten kiemelni, hogy a végrehajtót megillető díj része a behajtási jutalék is (Dsz. V. fejezete), de míg a végrehajtó munkadíja és költségtérítése nem függ a végrehajtás eredményességétől, addig a behajtási jutalék csak eredményes (részben eredményes) végrehajtás esetén illeti meg az eljáró végrehajtót. Amennyiben az adós a végrehajtás elrendelését követően teljesít,

[28] Győri Törvényszék 1.Pkf.50.217/2012/3.

[29] Dsz. 16. §.

a végrehajtás eredményesnek minősül függetlenül attól, hogy az adós közvetlenül a végrehajtást kérik, vagy a végrehajtó intézkedésének (mint például letiltás, pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegre vezetett végrehajtás, ingó-, illetve ingatlan vagyontárgy értékesítése) eredményeképpen fizeti meg a tartozását. A díjrendelet ugyanis a végrehajtó jutalékra való jogosultsága szempontjából nem tesz különbséget a követelés megtérülésének módja szerint.

Mindemellett sem a jogszabályból, sem az állandó bírói gyakorlatból nem vonható le következtetés arra, hogy vizsgálni kellene a végrehajtó tevékenysége és a követelés megtérülése közötti okozati összefüggés fennállását ahhoz, hogy a behajtási jutalékra való jogosultság megállapítható legyen. A folyamatban lévő végrehajtási eljárásban ugyanis már nem beszélhetünk „önkéntes” teljesítésről, hiszen a teljesítés nyilvánvalóan a végrehajtási kényszer hatására történik, figyelemmel arra, hogy ha az adósnak szándékában állt volna önként teljesíteni, akkor nem került volna sor a végrehajtásra.

A díjrendelet értelmében a pénzköveteléshez kapcsolódó jutalékrendszer – a Dsz. 19. § (5) bekezdésében meghatározott eset kivételével – sávosan regresszszív, a meghatározott cselekmény végrehajtásánál pedig tételesen rögzített. (A kézbesítés foganatosításáért jutalék nem számítható fel.)^[30] Az egyetemlegesen felelős adósok ellen vezetett végrehajtási eljárásokban az egyes adósok ügyében a behajtási jutalék alapja az adós által teljesített, illetőleg tőle behajtott összeg.

Az adósok költségtérheit mérsékeli a Dsz. 19. § (4)-(5) bekezdésében foglalt rendelkezés, mely a Nemzeti Eszközkezelő beavatkozását indokoló helyzetben lévő adóssal szemben – ha a végrehajtással érintett követelés összege az Eszközkezelő közbenjárására csökken – kizárja a behajtási jutalék felszámítását, illetőleg a jutalékot az értékesített ingatlan értékétől függően a behajtott összeg 3%-ára csökkenti.

Amint már utaltam rá, a végrehajtó díja – különösen a behajtási jutalék – komoly akadálya a felek közötti megegyezésnek, mivel a folyamatban lévő végrehajtási eljárásban a végrehajtó aktív közreműködés nélkül is jogosult a díjrendelet szerinti díjára – ideértve a behajtási jutalékot is. Amennyiben a feleknek mégis sikerül olyan megoldást találniuk, amellyel a behajtási jutalék megfizetése elkerülhető, a végrehajtók azt a díjazásuk kijátszásának tekintik. A Györi Törvényszék álláspontja szerint azonban az a magatartás, hogy a végrehajtást kérő nem a végrehajtó közreműködésével, hanem egyéb módon kíván a követeléséhez hozzájutni, nem a Ptk. 4. § (1) bekezdése szerint megítélendő, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményét sértő magatartás. A végrehajtást kérőt ugyanis megilleti a rendelkezési joga okán az a jog, hogy – a jogkövetkezmények és a gazdasági következmények mérlegelésével – eldöntse, kíván-e élni és mennyiben a Vht. szabályai szerint nyújtott, a kötelezettségek teljesítését elősegítő állami kényszerrel.

[30] Dsz. 19.§ (1) bek., 20. § (1)-(2) bek.

A döntés alapjául szolgáló ügyben a jogutód végrehajtást kérő végrehajtás megszüntetése iránti kérelméről történő határozathozatal elsődleges kérdését a végrehajtással kapcsolatos - a Vht. 34. § (5) bekezdése szerinti - költségek tárgyában való döntés képezte. Ennek során az elsőfokú bíróság megállapította, hogy tévedett a végrehajtó a végrehajtási eljárás során megtérült követelés összegét illetően, az általa hivatkozott összeg ugyanis nem tekinthető a végrehajtási eljárás során befolyt, az adósok tartozásának csökkenését eredményező összegnek, az ugyanis a jogelőd és a jogutód végrehajtást kérő között létrejött engedményezési szerződés vételára, így az nem vehető figyelembe a jutalékszámításnál.

A fellebbezést előterjesztő végrehajtó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a jutalékkal kapcsolatban tévesen értelmezte a tényállást, és a vonatkozó jogszabályokkal ellentétes döntést hozott. E körben előadta, hogy ha árverésen került volna értékesítésre az adósok tulajdonát képező ingatlan, a jogelőd végrehajtást kérő csak a jutalékkal csökkentett összeghez juthatott volna hozzá, vagyis a jogelőd hitelintézetnek érdekében állt a követelés értékesítése. Álláspontja szerint az ügylettel mindenki jól járt: a jogelőd hitelintézet azért, mert az árverési vételárnál befolyó összegnél magasabb összeg tért meg neki, a jogutód végrehajtást kérő azért, mert a követelés vásárlásakor már előre biztosított volt a magasabb megtérülés, az adósok pedig azért, mert együttműködésükkel a jogutód végrehajtást kérő a tisztességes haszonnal megtérült befektetése után a tartozás fennmaradó részét elengedte. Hangsúlyozta továbbá, hogy a bíróságnak nem a felek és az eljárás egyéb résztvevői jogszabály-megkerülő magatartását kell támogatnia, a hasonló bírósági döntések ugyanis gyengítik a fizetési fegyelmet és arra ösztönözik a feleket, hogy a jogszabályokat megkerülve nem valós indokkal szüntessék meg a végrehajtási eljárásokat, kibújva a fizetési kötelezettségük alól, miközben komoly haszonra tesznek szert.

A másodfokú bíróság a fellebbezést nem találta alaposnak. Indokolása szerint a végrehajtást kérői oldalon történt jogutódlás nem minősül a végrehajtó értelmezése szerinti teljesítésnek. Az engedményezési szerződéssel, a követelés megvásárlásával ugyanis a teljesítés nem az adósi és a végrehajtást kérői oldal között történt, így az behajtott összegként nem vehető figyelembe, ennek megfelelően a behajtási jutalék alapját sem képezheti. A jogerősen megállapított jogutódlás következtében mindössze a végrehajtást kérő személyében történt változás. Ennek megfelelően az engedményezési szerződés alapján sem a jogelőd, sem a jogutód végrehajtást kérőt nem terheli elszámolási kötelezettség.^[31]

A behajtási jutaléktól el kell határolni az elsősorban igazságügyi követelések behajtására szakosodott, a bíróságokkal szolgálati jogviszonyban álló törvényszéki végrehajtókat megillető végrehajtási jutalmat. A végrehajtási jutalommal az eredményes feladatellátást akként honorálja, hogy az adós, illetőleg a kötelezett

[31] Győri Törvényszék 1.Pkf.50.643/2012/3.

teljesítése esetén a törvényszéki végrehajtót a behajtott összeg meghatározott százalékát kitevő, illetve egyes intézkedések megtételéért fix összegű „juttatásban” részesíti a törvényben megállapított illetményén és munkaköri pótlékán felül. A vonatkozó IM rendelet szerint felszámítható végrehajtási jutalom összege azonban meglehetősen szerény mértékű, illetve – a jutallékkal ellentétben – maximalizált. Mindemellett a rendelet korlátozó rendelkezéseket is tartalmaz, így nem illeti meg jutalom a végrehajtót, ha a) a követelést a végrehajtható okirat kézbesítését megelőzően kielégítették, b) a bíróság a vagyontárgyak lefoglalását megelőzően részletfizetést engedélyezett, és ezután elégítették ki a követelést, c) a követelést bírósági letétben lévő összegből elégítették ki. Ilyen korlátozó rendelkezések az önálló bírósági végrehajtót megillető jutallékokra nem vonatkoznak: az önálló bírósági végrehajtó jutallékokra akkor is jogosult, ha tényleges közreműködése nélkül kerül sor részleges vagy teljes teljesítésre, vagy az adós a végrehajtás elrendelését követően, de még a foganatosítás megkezdése előtt kiegyenlíti a tartozását. Lényeges különbség az is, hogy a jutalom fedezetét biztosítani kell, azt a törvényszék költségvetésében e célra elkülönített végrehajtási jutalom-előirányzat terhére kell kifizetni, míg a behajtási jutallék a behajtott összegből kerül levonásra.^[32]

3. Az általános költségátalány

Végrehajtási költség – de nem a végrehajtói díj része – az önálló bírósági végrehajtó hatáskörébe tartozó és általa lefolytatott eredményes végrehajtási eljárásban a Kamarát megillető költségátalány is, melynek részletszabályairól a 8/2001. (IV. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: Kár.) rendelkezik. Az általános költségátalány az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer fenntartását, az ezzel kapcsolatos igazgatási, nyilvántartási és felügyeleti tevékenység végzését, továbbá a Kamara hatáskörébe utalt egyéb feladatok ellátását biztosító költség.^[33] Az általános költségátalány tehát nem azonos a végrehajtó költségei megtérítésének fejében fizetett költségátalánnyal.

Az általános költségátalány összegét a Vht. 34/A. § (3) bekezdése alapján kell megállapítani azzal, hogy számításának alapjául a végrehajtható okirat végrehajtóhoz történő érkezésének napja szerint számított végrehajtási ügyérték szolgál. Az általános költségátalány összege tehát a végrehajtási eljárás során nem változik. A végrehajtó az első érdemi intézkedése során állapítja meg annak összegét, és azt írásban közli a felekkel. Az általános költségátalányt nem kell a végrehajtást kérőnek megelőlegeznie, azt a végrehajtó a követelésen felül, az egyéb végrehajtási költségekkel együtt az adóstól hajtja be, majd fizeti meg a Kamarának.^[34]

[32] A bírósági végrehajtási jutalomról és a végrehajtási költségátalányról szóló 13/1994. (IX. 8.) IM rendelet 1-9. §.

[33] Vht. 34/A. (1) bek.

[34] 8/2001. (IV. 27.) IM rendelet a bírósági végrehajtási eljárásban felszámítandó általános költségátalány megfizetésének szabályairól (Kár.) 2. §, 3. § és 5. §.

Az általános költségátalány fizetése szempontjából akkor eredményes a végrehajtási eljárás, ha annak során a végrehajtható okirat kiállítását követően pénzüsszeg folyt be, vagy teljesítés (részteljesítés) történt.^[35] Ebből következően az ügyviteli befejezés (például szünetelés) esetén általános költségátalány nem hajtható be.

Az általános költségátalány a végrehajtási költségek sorsát osztja a tekintetben is, hogy a végrehajtást kérő kezéhez történő teljesítés esetén a végrehajtást kérő köteles megfizetni azt a végrehajtnak. Ennek elmulasztása esetén az adós és a végrehajtást kérő egyetemlegesen felel az általános költségátalány megfizetéséért.^[36]

Az általános költségátalány összegének elszámolásáról és kielégítéséről rendelkező Kár. 6. §-a az egyes végrehajtói költségek kiegyenlítésének sorrendjét is meghatározza. Eszerint az általános költségátalány összegének elszámolására és kielégítésére a Vht. 164. §-a megfelelően irányadó azzal, hogy a végrehajtási eljárás során befolyt összegből előbb a végrehajtnak járó készkiadást, költségátalányt, munkadíjat, ezeket követően az általános költségátalány összegét kell elszámolni. A behajtási jutalék kiegyenlítésére az ezen összegek megfizetése után fennmaradó összeg használható fel.

IV. ÖSSZEGZÉS

A végrehajtás foganatosítása során felmerülő költségek áttekintése és a tanulmányban szereplő problémafelvetések célja felhívni a figyelmet arra, hogy a végrehajtási ügyek utóbbi években megnövekedett száma és az eljárások költségterhei szükségessé teszik e kérdésben a Vht. és a részletszabályait tartalmazó díjrendeletek részletezőbb, a gyakorlati problémákra választ adó szabályozásának kialakítását. A bírósági határozatok ugyanis csupán az ott rögzítettek megvalósulása esetén töltik be konfliktusfeloldó szerepüket.

A díjrendelet legutóbbi módosítása ellenére is maradtak jogértelmezési vitát generáló kérdések, mivel a rendelet egyes szakaszai nem elég konkrétak. Így például csak a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseiből vonható le következtetés a szünetelést követően újrainduló eljárásokban a végrehajtást kérő előlegezési kötelezettségére, holott ennek egyértelműsítésére a módosítás során lehetőség lett volna.

Kifogások tárgyát képezheti a végrehajtó szankcionálása kapcsán a lényeges eljárási szabálysértés meghatározása, a végrehajtót a hivatali helyiségén kívüli, de a székhelyén tartott helyszíni eljárási cselekmény lefolytatása esetén megillető egyéb munkadíjra vonatkozó rendelkezés, az elvégzett munkával arányos munkadíj számítás stb.

[35] Kár. 10. § (3) bek.

[36] Kár. 2. § (2) bek.

Néhány kérdés azonban megválaszolást nyert: a díjrendelet módosítása következtében ugyanis egyértelművé vált a végrehajtást kérő fizetési kötelezettsége abban az esetben, ha az eljárás kezdetén előlegezett költség nem fedezi a végrehajtó ténylegesen felmerült költségeit. A módosítással egy hosszú ideje visszatérő problémaként jelentkező jogértelmezési vitát zárt le a jogalkotó, és emellett figyelemmel volt az adósok költségterheinek csökkentésére is a végrehajtási ügyérték fogalmának módosításával, valamint a behajtási jutaléokra vonatkozó rendelkezések átdolgozásával.

Mindemellett a végrehajtási eljárás során jelentkező költségek általános felülvizsgálata továbbra is indokolt, mivel a végrehajtási eljárással járó költségek olyan jelentős összeget tesznek ki, melyek a végrehajtási eljárás sikerét önmagukban befolyásolhatják.

IRODALOM

- Király Lilla (2013): *Új dimenziók a bírósági végrehajtás területén*. Jegyzet. Végrehajtási jogi szakjogász képzés, Budapest.
- Király Lilla (2013): *A 44/2001 EK Tanácsi Rendeletől az európai végrehajtási jogcímig és az újabb jogalkotási törekvések az uniós jogban*. Jegyzet. Végrehajtási jogi szakjogász képzés, Budapest.
- Brüsszel 6.3.2008. COM (2008) 128 végleges Zöld Könyv A bírósági határozatok hatékony végrehajtása az Európai Unióban: Az adósok vagyonának átláthatósága. Elérhető: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008DC0128:HU:NOT>. Letöltés ideje: 2013.09.15.
- Gaiderné dr. Hartmann Tímea: *A végrehajtási eljárás a költségek tükrében*. Elérhető: [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gaiderne_hartmann_timea__a_vegrehajtasi_eljaras_a_koltsegek_tukreben\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gaiderne_hartmann_timea__a_vegrehajtasi_eljaras_a_koltsegek_tukreben[jogi_forum].pdf). Letöltés ideje: 2013.09.18.
- Hanzó Gabriella: *A végrehajtási költségek előlegezésének jogértelmezése*. Elérhető: [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hanzo_gabriella__a_vegrehajtasi_koltsegek_elolegezesenek_jogertelmezese\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/hanzo_gabriella__a_vegrehajtasi_koltsegek_elolegezesenek_jogertelmezese[jogi_forum].pdf). Letöltés ideje: 2013.10.08.

•

Nádlér István, Album 3